

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Deșteaptă-te, române! de Andrei Mureșanu

Competențe generale și specifice

Ghid de utilizare a manualului digital

Recapitulare inițială

UNITATEA 1

Șapte mistere ale lumii.

Călătoria în imaginație. Aventura

Lectură

- Textul narativ literar
„Cine este eu?” de Simona Popescu
- Narativul literar (acțiune, timp, spațiu)
- Autorul, naratorul, personajul (actualizare)
- Strategii de interpretare
- Textul nonliterar. Anunțul
- Textul narativ literar (consolidare)
Istoria lui Răzvan de Horia Corcheș (fragment)
- Structura textului narativ. Secvențe narative.
Interpretarea textului
- Dialogul în textul literar narativ
- Jurnalul de călătorie
Nimic despre Nepal, în vol. Trei săptămâni în Himalaya de Marius Chivu

Comunicare orală

- Structuri textuale: secvențe de tip narativ, descriptiv, dialogat și explicativ

Elemente de construcție a comunicării:

- Fonetică (actualizare). Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neadmise de normă
- Vocabular: actualizare, confuzii paronimice, pleonasmul
- Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului: derivarea
- Compunerea. Familia lexicală. Locuțiuni și îmbinări libere de cuvinte
- Fraza. Coordonarea prin juxtapunere și prin joncțiune. Conjunții coordonatoare
- Norme de punctuație (virgula, punctul-și-virgula)

Redactare

- Etapele scrierii. Organizarea unui text în funcție de situația de comunicare. Tipare textuale de structurare a ideilor

Interculturalitate

- Limba și cultura țărilor vecine

Recapitulare

Evaluare

3
6
7
9
11
12
16
18
20
22
24
27
29
30
32
34
37
40
42
44
46
48
50
52
54

UNITATEA 2

Șapte pași spre un sine mai bun.

Compașiune și toleranță

55

Lectură

- Textul epic
La hanul lui Mânjoală de I.L. Caragiale
- Înțelegerea textului
- Interpretarea textului
- Personajul. Mijloace de caracterizare
Ieșirea din ascunzătoare de Ruth Gruener (fragment)

Redactare

- Caracterizarea personajului

Lectură

- Monitorizarea propriei lecturi

Comunicare orală

- Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral. Fapt și opinie

Elemente de construcție a comunicării

- Verbul
- Alte verbe copulative
- Utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale (infinitivul, participiul)
- Utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale (gerunziul, supinul)
- Posibilități combinatorii ale verbului. Circumstanțialele de scop și de cauză
- Sintaxă (actualizare)
- Variație stilistică. Selecție lexicală în limba vorbită și în limba scrisă. Termeni științifici
- Limbaj popular. Variație regională a limbii. Valorile stilistice ale diminutivelor

Interculturalitate

- Contacte culturale

Recapitulare

Evaluare

92
94

UNITATEA 3

Cele șapte minuni ale lumii.

Explorând natura

95

Lectură

- Textul liric
Fiind băiet păduri cutreieram de Mihai Eminescu
- Exprimarea emoțiilor și a sentimentelor
- Limbajul figurat (comparația, personificarea, epitetul, repetiția, metafora)
- Strategii de interpretare

• Textul liric (consolidare)	103	• Posibilități combinatorii ale pronumelor și ale adjectivelor pronominale	164
<i>Valțul rozelor</i> de Alexandru Macedonski		Redactare	
• Interpretarea textului	105	• Cererea	166
• Textul descriptiv	106	Interculturalitate	
Comunicare orală		• Tradiții și obiceiuri populare. Valori ale culturii populare în spațiul românesc	167
• Strategii de ascultare activă	108	Recapitulare	168
• Atitudini comunicative	110	Evaluare	170
Elemente de construcție a comunicării		UNITATEA 5	
• Substantivul. Articolul. Prepoziția	112	Viața pe scenă. Încrederea în sine	171
• Posibilități combinatorii ale substantivului	116	Lectură	
• Adjectivul	118	• Textul dramatic	172
• Posibilități combinatorii ale adjectivului	121	<i>Astronauți</i> de Elise Wilk	
Redactare		• Textul dramatic și arta spectacolului	178
• Comentarea unor pasaje din textele citite.		• Personajul dramatic. Dialogul în textul scris și în spectacol	180
Descrierea unei emoții	123	• Interpretarea textului	182
Interculturalitate		• Textul dramatic (consolidare)	183
• Elemente de mitologie românească	125	<i>Chirița în provincie</i> de Vasile Alecsandri (fragment)	
Recapitulare	128	• Înțelegerea și interpretarea textului. Reflecții asupra limbajului din textul dramatic	187
Evaluare	130	• Textul multimodal. Enciclopedia	189
UNITATEA 4		Comunicare orală	
Șapte stări necunoscute. Adolescența și relațiile sociale. Mici gesturi, mari schimbări	131	• Tracul comunicativ. Strategii de gestionare a tracului comunicativ. Principii de interacțiune	191
Lectură		Elemente de construcție a comunicării	
• Textul narativ literar	132	• Numeralul (actualizare)	192
<i>Mai departe</i> de Andrei Crăciun		• Posibilitățile combinatorii ale numeralului	193
• Înțelegerea textului	137	• Adverbul	194
• Interpretarea textului	138	• Interjecția. Onomatopeele.	
• Textul narativ literar (consolidare)	139	Interjecția predicativă	196
<i>O vară cu Isidor</i> de Veronica D. Niculescu (fragment)		• Atributul, complementul și circumstanțialul (actualizare)	197
• Descrierea în textul literar narativ	144	Redactare	
• Dialogul în textul nonliterar. Interviu	145	• Stil: naturalețe, eufonie, varietate, originalitate, concizie	200
Interviu cu scriitorul T.O. Bobe de Ana Maria Sandu		• Structuri textuale: secvențe de tip narativ, descriptiv, dialogat, explicativ. Integrarea părților	202
Comunicare orală		Interculturalitate	
• Atitudini comunicative. Transmiterea emoțiilor.		• Contacte culturale	204
Inteligența emoțională	148	Recapitulare	205
Elemente de construcție a comunicării		Evaluare	207
• Pronumele personal, pronumele personal de politețe, pronumele reflexiv (actualizare)	149	Recapitulare finală	208
• Pronumele și adjectivul pronominal posesiv	151	Anexă	211
• Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ	153	Texte utilizate	212
• Pronumele și adjectivul pronominal nehotărât	155		
• Pronumele și adjectivul pronominal interogativ	157		
• Pronumele și adjectivul pronominal relativ	159		
• Pronumele și adjectivul pronominal negativ.			
Negația în propoziție	161		
• Adjectivul pronominal de întărire	163		

1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare prin receptarea și producerea textului oral

- 1.1. Sintetizarea informațiilor, a intențiilor de comunicare și a atitudinilor comunicative din diverse texte monologate și dialogate
- 1.2. Prezentarea unor informații, idei și puncte de vedere, oferind detalii semnificative și exemple relevante, în fața unui public cunoscut, adoptând comportamente paraverbale și nonverbale adecvate
- 1.3. Participarea la interacțiuni verbale diverse, apelând la strategii variate de ascultare activă și de negociere a informației și a relației cu interlocutorii
- 1.4. Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor comunicative, identificând strategii personalizate în funcție de profilul psihologic, de interesele și de nevoile fiecăruia

2. Receptarea textului scris de diverse tipuri

- 2.1. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informațiile din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- 2.2. Compararea diferitelor puncte de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
- 2.3. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii
- 2.4. Dezvoltarea competenței de lectură prin diversificarea activităților consacrate cărții

3. Redactarea textului scris de diverse tipuri

- 3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectarea unor structuri adecvate intenției de comunicare
- 3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unor texte diverse, care urmează a fi prezentate în fața colegilor
- 3.3. Utilizarea unor surse diverse pentru realizarea de texte originale
- 3.4. Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor eficiente sau adecvate de redactare, aplicând în activitățile curente de redactare strategiile învățate, personalizate în funcție de profilul psihologic, de interesele și de nevoile fiecăruia

4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

- 4.1. Folosirea structurilor morfosintactice ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea clară și precisă a intențiilor comunicative complexe
- 4.2. Exprimarea clară a intenției comunicative prin corelarea achizițiilor lexicale și semantice cu cele sintactice și morfologice din limba română standard
- 4.3. Aplicarea conștientă a regulilor și a convențiilor ortografice și ortoepice pentru o comunicare corectă
- 4.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală
- 4.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice, prin valorificarea competenței lingvistice, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții

5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

- 5.1. Compararea unor tradiții românești cu tradiții din alte culturi
- 5.2. Compararea unor elemente privitoare la cultura proprie și la cultura altor popoare

Ce este manualul digital?

Manualul digital reproduce integral versiunea tipărită, la care se adaugă diferite activități multimedia interactive de învățare (AMII-uri). Astfel, elevii vor putea să acceseze elemente grafice, să urmărească videoclipuri, să rezolve exerciții interactive și să navigheze prin manual.

Simbolurile folosite în manualul digital:

1. Elemente grafice (AMII-uri statice):

- imagini
- informații și activități suplimentare

2. Elemente video (AMII-uri animate):

- videoclipuri cu informații și activități suplimentare
- curiozități

3. Exerciții interactive (AMII-uri interactive):

- exerciții de alegere multiplă, de alegere duală (adevărat – fals, corect – incorect etc.), de asociere, de completare etc.

U1 | LECTURĂ

Strategii de interpretare

Start

1. Dacă ai treburi să îți faci bagajul pentru a pleca într-o călătorie care nu îți căde în dor, care sunt cele trei lucruri pe care le ai lua cu tine? Ce îți pui în bagaj personajelor din textul studiat? Ce crezi că sunt importante aceste obiecte pentru fiecare?
2. Cum crezi că reușește un autor/ă autoare să transmită un mesaj? De ce se ajută?

Știa

Pentru a putea formula cu precizie cuvintele mesajului/sensibiliza textul literar, este important să parcurgi două etape:

1. **Interpretarea/comprehensiunea textului;**
2. **Interpretarea textului.**

Pentru interpretarea unui text narativ literar, te poți ghida după următoarele aspecte:

- identificarea personajelor și a tipului de narator;
- stabilirea locului și a timpului acțiunii;
- indicarea etapelor acțiunii și formularea ideilor principale din text.

În interpretarea textului, poți avea în vedere următoarele întrebări:

- Ce idei, emoții, sentimente, atitudini, stări transmise autorului/autoare? Cum le transmite?
- Ce valori prezintă?
- Ce mă învețe textul despre lume? Despre mine?
- Ce semnificație globală pot da textului?

Integrez și creez

1. Textul studiat începe și se încheie cu același număr, 120, ca simbolizând acest număr de ce crezi că spune în aceste două părți ale textului?
2. Care este tema textului, în urma ultimelor secvențe de lucru? Care au fost cuvintele, sintagmele și/sau pasajele care te au ajutat să o identifiți?
3. În text sunt prezentate două linii din Ovidiu și una din Constanta. Descrie-le, oferind succințe relevante pentru fiecare dintre ele.

1. Ce înseamnă pentru băiat Acasă? Care sunt pământurile și deosebita din Acasă și locul în care trăiește el în prezent? Completează diagrama de mai jos în color.

2. Ce rol au amănitiile cu spăgi de Acasă? Alege una dintre variantele sau propune alta:

- asigură legătura băiatului cu lumea care îl înconjoară;
- asigură legătura băiatului cu trecutul;
- previne îmbătrânirea băiatului de locul în care a copilărit.

3. Cum percepe băiatul călătoria familială spre la Mama Neagu? Cum este prezentat firotul în realitate?

4. La rând, ori doi regi primari: niște carnețel. Inconștientul pe care te face în viață sunt diferite și sugerate cum se simt accepta Neagu, pe două carnețel asemănătoare celor date, starea acestor personaje și fragmente din povestea de mai jos care te au ajutat în formularea răspunsului.

„De când nu ajuns aici, băiatul scrie în fiecare zi cărora răbdători. Despre ce o scrie și secretul lui. Numai unul îl are ar putea înțelegi. Și cauzate, și ce scrie, și despre ce și de ce scrie el acolo. A scris, și carnețel chiar când a ajuns la Centrul pentru Afectivitate. De la o doamnă care îl ține vorba în războaiele de parca el ar fi prietenul. Iată și o amplitudine carnețel în două zile ca zeci de prieteni și case și firi și pești.”

5. Ce îl împiedică pe băiat să comunice? Ce sfaturi i ai da pentru a depăși barierele de comunicare?

6. Care este sensul verbosului o câștiga în secret? În pașii au venit la banca lui probabil pentru că îl au văzut cum trăiește repede repede cubul lui. Au înțeles și au să îl recule, din trun meș. Așa a fost important, așa se câștigă.” Ce importanță are cubul lui în interpretarea băiatului?

LECTURĂ | U1

Știa

Textul narativ prezintă informații reale, care pot fi verificate. Sursă a informației este informatic, dar poate avea și scop de amuzament sau de convingere. „Se folosește un limbaj științific, puțin pentru a convinge publicul. Băiatul, pe alina literară și psihică sau tehnic, în funcție de o anumită arie de specialitate (cărțile, astrofizică, psihologie, informații, genul etc.).

OBSERV

Amuzant este un text puțin care un public este informat cu privire la un eveniment, la o activitate care se va desfășura, la vânzarea/compararea unui produs, la o ofertă de servicii etc. acesta poate fi de interes general sau particular. Amuzantul pot fi aplicat în lucrul public. În zile și pe internet.

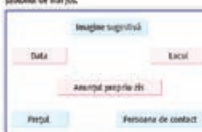
Integrez și creez

1. Cuvânt pe internet cine a fost George Neagu. Care este motivul pentru care amuzant îl amuză pe Neagu?
2. De ce crezi că mergea casa în care se avea loc evenimentul este „băiatului” încununat să te pe interes și iar pe propoziție, în 10-10 de cauză, istoria acestui câștig, precum și motivul pentru care a fost desemnat așa.
3. Problema. Lucrări în genul acesta sau forma inițială prin care camera afia de un eveniment? Când o-a schimbă mesajul modificate și de ce a fost ea înlocuită? Documentele și în realitate o vorbă literară a amuzantului publicitare din România. Puteți cita pe internet următoarele structuri-celule: „Istoria amuzantilor din România”, „Istoria presei românești”, „primul ziar românesc”, „zilele primului ziar și revistă”. Dacă aveți posibilitatea, consultați unii ziar amuzant în bibliotecă. Includeți în proiectarea voastră și un amuzant pentru un eveniment din secolul al XX-lea.

Mă implic

1. Lucrați în perechi! Imaginați-vă că sunteți redactorii revistei școlii voastre. Scrieți un amuzant, de minimum 70 de cuvinte, despre semnificarea escalare organizată de școala voastră, la început.

2. Veți avea în vedere interpretarea tuturor aspectelor importante pentru călătoria voastră, precum data și ora plecării, mijlocul de transport, suma necesară, itinerariul și persoana de contact. Nu uitați să folosiți și o imagine care să atragă atenția. Puteți avea ca punct de plecare școlarul de mai jos.

Imagine sugestivă

Știa

23

Cum se folosește manualul digital?

1. Meniul superior

Mărire/micșorare – se mărește sau se micșorează fereastra, pentru o vizualizare adecvată a elementelor de interes.

Căutare – pot fi efectuate căutări în manualul digital după cuvinte-cheie.

Cuprins – deschide cuprinsul manualului digital.

Înapoi la prima pagină – se revine la prima pagină a manualului digital.

Pagina anterioară – se accesează pagina anterioară paginii curente.

Pagina următoare – se accesează pagina următoare paginii curente.

Salt la ultima pagină – se accesează ultima pagină a manualului digital.

Adnotări – deschide o galerie de instrumente, cu funcții diferite, care permit operații în timp real: sublinieri, adnotări, încercuiri, demarcări, mascări, evidențieri etc.

Tipărește pagini din manualul digital.

Indicații – se accesează ecranul cu indicații.

2. Ajutor în rezolvarea exercițiilor interactive (AMII-urilor interactive):

Deschide exercițiul interactiv dând click pe . Pentru exercițiile de alegere, urmărește cerința, apoi utilizează mouse-ul și apasă pe varianta de răspuns pe care o consideri corectă. Pentru exercițiile de asociere, plasează casetele cu răspunsuri corecte în spațiul corespunzător. Pentru exercițiile de completare, utilizează mouse-ul pentru a poziționa cursorul pe spațiul în care dorești să completezi. Apasă butonul **Verifică** pentru a vedea dacă ai ales corect. La toate tipurile de exerciții apare în cazul răspunsului corect și în cazul răspunsului greșit. Pentru a relua rezolvarea exercițiului, apasă butonul **Mai încearcă**.

3. Ajutor în accesarea elementelor video (AMII-urilor animate):

Apasă butonul pentru a deschide videoclipul. Butonul **Play (Vizualizare)** este localizat pe bara de jos a ferestrei, alături de **Volum** și de opțiunea **Afișare completă** pe ecran. Pentru a opri temporar videoclipul, apasă butonul **Pauză**, de pe bara de jos a ferestrei. Pentru a închide videoclipul și a reveni la activitatea anterioară, apasă butonul din colțul din dreapta sus al ferestrei.

4. Ajutor în accesarea elementelor grafice (AMII-urilor statice):

Apasă butonul . Imaginea se va deschide într-o fereastră nouă. Apasă butonul din colțul din dreapta sus, pentru a închide imaginea.

Citește textul și rezolvă cerințele date.

„Acum, noi locuim împreună cu bunica, pe strada Știrbei Vodă, într-un bloc dărăpănat. Anton spune că blocul a prins multe cutremure, iar la următorul mai mare, o să cadă. Lui Anton îi e frică să mai stea aici. Și mamei îi e frică de bunica. Așa că trebuie să ne mutăm pe Calea Moșilor, într-un apartament nou, dar al nostru.

Merg împreună cu Anton ca să vizităm șantierul. Peste tot sunt schele care înalță blocurile. Și mai sunt și oameni care mișună ca furnicile. Ei sunt muncitorii care construiesc.

Eu și Anton sărim peste gropi și peste mormane de pietriș.

- Dacă treaba merge bine, până la toamnă ne mutăm...
- De ce se cheamă Calea Moșilor? întreb eu. Pentru că aici or să stea mulți moși?
- N-are nicio legătură cu moșii, râde Anton. Aici era o stradă veche, care a fost demolată. Mergea la piața de la Obor, care se numea Târgul Moșilor, pentru că se ținea de Moși. Îți mai aduci aminte când ți-ai pus tu astă-primăvară o Babă pe 3 martie?
- Da. Și a fost soare. Mama a zis că-s o fetiță bună.
- Așa... deci știi cum e cu Babele! În martie, după ce se termină cu Babele, vin Moși... Iar târgul ăla de care îți spuneam, acolo, la Obor, avea loc tocmai atunci... de Moși! Acuma înțelegi?

Nu prea. Mă uit la blocul mare, care se cheamă Bucur Obor, și mă aștept ca toate ferestrele să se deschidă și din spatele lor să răsară niște moși care să se holbeze la noi. Ce caută ăștia doi, un tată tânăr și un copil, la noi, pe Calea Moșilor?”

Adina Popescu, *Povestiri de pe Calea Moșilor* (fragment)

1. Menționează trei termeni care fac parte din câmpul lexical al substantivului *șantier*.

Indicație: Pentru rezolvarea acestui exercițiu, este nevoie să recitești textul și să selectezi cuvintele care au legătură cu ideea de șantier (de exemplu: *schele*).

2. Transcrie câte un cuvânt/o structură care prezintă spațiul, respectiv timpul acțiunii.

Indicație: Pentru rezolvarea acestui exercițiu, trebuie să citești cu atenție textul dat și să transcrii acele cuvinte sau structuri care sunt potrivite pentru a indica locul și momentul în care se petrec evenimentele (de exemplu: *acum – indice de timp*).

3. Notează „X” în dreptul fiecărui enunț, pentru a stabili dacă este corect sau incorect, bazându-te pe informațiile din textul dat.

Indicație: Pentru a rezolva corect acest exercițiu, trebuie să recitești textul și să decizi dacă informațiile sunt corecte sau incorecte, punând „X” în spațiul corespunzător. Dacă vrei să-ți modifice răspunsul, taie X-ul cu o linie orizontală și pune-l în cealaltă căsuță.

Enunțul	Corect	Incorect
Bunica locuiește pe Știrbei Vodă.	X	
Fetița vrea să se mute pentru că blocul e vechi.		
Lui Anton îi este frică de cutremur.		
Denumirea străzii vine de la locuitorii acesteia.		
Mama fetei o consideră un copil bun.		
Fetița întâlnește multe persoane în vârstă pe Calea Moșilor.		

RECAPITULARE INIȚIALĂ

4. Explică, în 30-50 de cuvinte, semnificația denumirii *Calea Moșilor*, conform spuselor lui Anton.

Indicație: Pentru a rezolva acest exercițiu, este important să prezinți modul în care Anton îi explică fetei despre semnificația numelui, având în vedere ambii termeni. Ține cont de limita de spațiu indicată.

5. Numește un tipar textual folosit în text. Indică, în două-trei enunțuri, rolul acestuia și motivează-ți răspunsul valorificând textul dat.

Indicație: Pentru a rezolva acest exercițiu, trebuie să alegi un tipar textual folosit în text (nativ, descriptiv, dialogat, explicativ) și să precizezi rolul acestuia. Valorificarea textului se poate face prin parafrizarea sau citarea unor secvențe, alături de comentarea acestora, prin evidențierea semnificației lor.

6. Precizează numărul de litere și de sunete pentru cuvintele: *schele*, *muncitorii*, *cheamă*, *deschidă*.

Indicație: Pentru rezolvarea acestui exercițiu, amintește-ți ce ai învățat despre corespondența dintre litere și sunete (de exemplu: *schele* – 6 litere, 5 sunete).

7. Găsește câte un sinonim pentru cuvintele următoare: *mișună*, *mormane*, *demolată*.

Indicație: Pentru rezolvarea acestui exercițiu, este nevoie să identifiți cuvintele în text și să găsești un sens asemănător pentru fiecare, ținând cont de context (de exemplu: *mișună* – *se agită*).

8. Completează tabelul următor, precizând valoarea morfologică pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în enunțul: „Mă uit la blocul mare, care se cheamă Bucur Obor, și mă aștept ca toate ferestrele să se deschidă și din spatele lor să răsară niște moși care să se holbeze la noi.”

Cuvântul	Valoarea morfologică
<i>mare</i>	<i>adjectiv propriu-zis</i>
<i>Bucur Obor</i>	
<i>să răsară</i>	
<i>la noi</i>	

Indicație: Pentru rezolvarea acestui exercițiu, trebuie să îți amintești părțile de vorbire învățate în anii trecuți și tipul acestora.

9. Indică timpurile verbelor subliniate în text.

Indicație: Pentru a rezolva acest exercițiu, trebuie să îți amintești ce ai învățat despre verb (de exemplu: *locuim* – *timp prezent*).

10. Transcrie din text trei substantive aflate în cazuri diferite, pe care le vei preciza, și un substantiv cu funcția sintactică de nume predicativ.

Indicație: Pentru a rezolva acest exercițiu, trebuie să îți amintești cazurile substantivului (nominativ, acuzativ, genitiv, dativ, vocativ) și funcțiile sintactice asociate acestora sau trăsăturile specifice. Poți folosi, ca verificare finală, și întrebările specifice fiecărui caz.

11. Redactează o compunere, de 100-150 de cuvinte, în care să-ți imaginezi o întâmplare petrecută alături de familia ta, după ce v-ați mutat într-un bloc nou.

Indicații pentru realizarea compunerii: Pentru a rezolva acest exercițiu, fii creativ/ă! Notează cum arată noul bloc, când și cum ați ajuns acolo și relatează o întâmplare petrecută în acel spațiu. Creează personaje interesante, răsturnări de situație și poți introduce și un episod amuzant. Fii atent/ă și la redactare! Evită reluarea cuvintelor, scrie corect, formulează ideile clar și coerent, astfel încât să se înțeleagă ce scrii și la ce te referi.

U1

Șapte mistere ale lumii. Călătoria în imaginație. Aventura

Lectură: • Textul narativ literar • Narativul literar (acțiune, timp, spațiu) • Autorul, naratorul, personajul (actualizare) • Strategii de interpretare • Structura textului narativ. Secvențe narative • Dialogul în textul literar narativ • Textul nonliterar. Anunțul

• Jurnalul de călătorie

Comunicare orală:

• Structuri textuale: secvențe de tip narativ, descriptiv, dialogat și explicativ

Elemente de construcție a comunicării:

• Fonetică (actualizare). Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neadmise de normă

• Vocabular: actualizare, confuzii paronimice, pleonasmul

• Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului: derivarea • Compunerea. Familia lexicală. Locuțiuni și îmbinări libere de cuvinte • Fraza. Coordonarea prin juxtapunere și prin jonctiune. Conjuncții coordonatoare

• Norme de punctuație (virgula, punctul-și-virgula)

Redactare: • Etapele scrierii. Organizarea unui text în funcție de situația de comunicare. Tipare textuale de structurare a ideilor

Interculturalitate: • Limba și cultura țărilor vecine

Recapitulare

Evaluare

Simona Popescu

(n. 1965)

Foto: Daniel Mihăilescu

Simona Popescu s-a născut pe 10 martie 1965 în orașul Codlea (Brașov). A absolvit Facultatea de Litere a Universității din București, unde este astăzi profesoară. Ține cursuri de istorie a literaturii române și de scriere literară. Este o importantă poetă, prozatoare și eseistă contemporană. Debutază în 1990 cu volumul *Xilofonul și alte poeme*. Alte volume ale autoarei sunt: *Juventus* (poezie, 1994), *Exuvii* (roman, 1997, cu ediții ulterioare), *Salvarea speciei*. *Despre suprarrealism și Gellu Naum* (eseu, 2002), *Lucrări în verde*. *Pledoaria mea pentru poezie* (poezie, 2006), *Autorul, un personaj* (eseu, 2015) și *Cartea plantelor și animalelor* (poezie, 2021). În 2008, a coordonat romanul colectiv *Rubik*.

Textul narativ literar

Gata pentru ceva nou

1. Ai vreun animal de companie? Dacă răspunsul tău este da, care este unul dintre momentele preferate cu acesta? Dacă răspunsul este nu, din ce motiv și-ar dori cineva de vârsta ta un animal?
2. Privește imaginile de mai jos. Ce sugerează acestea? Care este elementul comun al celor două imagini? Dar elementele care le diferențiază?

3. Imaginează-ți că trebuie să pleci de lângă familia ta. Cum te-ar face acest lucru să te simți?
4. Cum ar fi dacă ar trebui să te muți în altă școală, din alt cartier sau din alt oraș? Ți-ar lipsi colegii și prietenii tăi?
5. Citește textul „Cine este eu?” de Simona Popescu, de pe următoarea pagină.

Text de bază

„Cine este eu?”

text inedit de Simona Popescu

520. Cifra e sus pe pagina albă. Băiatul se uită în gol cu creionul în mână, prin cap îi trec tot felul, imagini în mișcare, cuvinte, fețele prietenilor risipiți prin lumea largă, Mikola, Denis, Larianna, Artiom, Danylo, Damir, Zlata, Uliana, Anastasia, Olena, Milana, Oksana, camera lui, cu afișul cu Baby Yoda pe perețele din fața patului, Telurionul mecanic pe masă, cu cele 249 de componente, prin care poți vedea fazele lunii, toate celelalte lucrșoare de prin sertare, la care ține așa mult, chitara sprijinită de zid, cărțile de pe raft, mica lui lume. Speră, când o să se-ntoarcă acasă, să le găsească pe toate așa cum le-a lăsat.

Dar care ar fi cele câteva fraze pentru azi? Ce să aleagă dintr-o zi întreagă? Au mai rămas doar câteva foi din caiet, restul umplute cu scrisul ăla din care nu înțelege nimeni nimic, în afară de el. Literele sunt dintr-un alt alfabet. Bine, ar fi mama, dar are ea alte treburi decât să-i scotocească prin dulap, iar sora lui, Darina, nu știe încă să citească. De când au ajuns aici, băiatul scrie în fiecare zi câteva rânduri. Despre ce e vorba e secretul lui. Numai unul ca el ar putea înțelege. Și cuvintele, și ce scrie, și despre ce și de ce scrie el acolo. A primit un carnetel chiar când a ajuns la Centrul pentru Refugiați. De la o doamnă care îi tot vorbea în românește de parcă el ar fi priceput. Încearcă să bâiguie și el ceva în limba lui, câte un „mulțumesc”. Ba chiar și-a unit de mai multe ori palmele și s-a înclinat, așa cum a văzut în filme că fac japonezii. Japonezii știu să mulțumească cel mai frumos din lume. Bine, au primit toți copiii carnetele, creioane colorate, câte o jucărie și câte un pachet de biscuiți de îndată ce au ajuns la vamă. El era prea mare pentru jucării, dar a zâmbit când polițistul de frontieră i-a întins un pluș caraghios, ceva portocaliu între urs, maimuțica Ceburașca și motanul Garfield. I l-a dat Darinei care deja ținea în brațe o caracatiță albastră. Fetița și-a umplut carnetelul în două zile cu zeci de prințese și case și flori și pești. Au ajuns în România, la Năvodari, cu autobuzul, luând-o în jos de la Odesa pe țărmul Mării Negre. Nimeni n-a scos un cuvânt tot drumul. Când au coborât după ore de stat pe scaune, parcă au picat într-o reclamă despre vara pe litoral. Pe plajă, veselie, familii, copii, muzică, înghețată, umbrele mari, albe, fâlfâind în vânt, țipete de bucurie în apă. Vacanță de vară! Darina așa a și crezut, că ei au plecat în

excursie. Fiecare cu câte un rucsăcel în spate, în care au pus ce au considerat ei că e lucrul cel mai prețios. Mama a luat cu ea albumul de fotografii și actele, Darina – păpușa care doarme (da, o avea de mică, făcută din pânză, cu ochii sub formă de semicerc, cusuți cu fir subțire, negru, de parcă ar fi dormit) și el – cartea de călătorie în jurul lumii, care i-a plăcut așa mult, dar și Vițeluşul de paie pentru Darina, cu poveștile ei preferate. Cărțile de călătorie erau pasiunea lui, chiar dacă nu va ajunge niciodată în țările acelea îndepărtate. Adevărata călătorie e în mintea ta, îi spunea bunicul. Totul e aventură, doar să dorești asta. Imaginația nesfârșită își desfășoară înaintea ta, dacă vrei, toate hărțile locurilor și timpurilor. Mai departe, ca într-un joc video, în care ești personajul cu mai multe vieți.

Năvodari avea să fie acasă pentru o lună. Îi pare rău că nu au rămas acolo, dar au ajuns până la urmă la Constanța. Acum, în Năvodari, unul din șapte locuitori e refugiat ucrainean, așa zicea o femeie frumoasă și blondă la televizor zilele trecute. Ba chiar i se spune mica Odesa. Mama își găsisse prietene din copilărie cu care nu se mai văzuse de ani și ani de zile. Au trecut deja 9 luni.

Mama, când nu tunde și coafează femeile, e tot timpul cu nasul în telefon, pe Telegram, unde sunt vești despre ce se întâmplă Acasă, din cealaltă Realitate. Îi mai arată și lui scurte filmulețe, mici înregistrări, fotografii, știri. Vorbesc amândoi despre Acasă când doarme Darina, care e prea mică pentru lucrurile astea. El e mare, are aproape 13 ani, cu el se poate vorbi despre orice. Darina are acum aproape 6 ani, au primit-o anul trecut la grădiniță, ea știe destul de bine limba cea nouă acum, a învățat mai repede ca el. Bine, s-a și uitat mult la desene pentru copii dublate în română. N-o interesa pe ea să înțeleagă, știa poveștile de-acasă, le văzuse la televizor, doar că acum le auzea și în altă limbă. Și are multe prietene guralive, cu care se joacă în jurul blocului. Odată a tras cu urechea la ce vorbeau. „Unde e tatăl tău?”, întreba una dintre ele. „Tata s-a făcut steluță pe cer. Eu atunci fetiță mică eram.”

Când a ajuns prima dată în clasa cu copii străini, doamna dirigintă le-a vorbit aproape o oră despre el sau legat de el sau pornind de la el. Se uita la reacțiile colegilor, încercând să ghicească despre ce era vorba. În pauză au venit la banca lui probabil pentru că l-au văzut cum învârte repede-repede cubul Rubik. Au încercat și ei să-l rezolve, dar n-au reușit. Asta a fost important, așa i-a câștigat. Acum o să poată și să se înscrie în clasa a VII-a, a trecut mai mult de un an de când e aici, a luat și lecții de limba română, acolo s-a împrietenit cu doi băieți din Herson. Anul trecut, ca „audient”, nu primea note, putea să facă orice în clasă, să se joace pe telefon, chiar să plece când voia. Dar prefera să stea în bancă, asculta vocea străină a profesorului, a profesoarei, privea în jurul lui la fețele copiilor străini, prin minte îi treceau iar imaginile:

cu marea văzută de la Odesa, cu prietenii cu care juca fotbal, de mai multe ori chipul Ulianei, dar mai prindea câte un cuvânt, în timp ce visa cu ochii deschiși la viitor și la trecut. La mate chiar se descurca să rezolve tot ce era pe tablă. Colegii, oricum, au fost prietenoși. O rupeau în engleză, mai amestecau limbile, mai dădeau din mâini, mai ghiceau ca la mimă ce spunea celălalt, mai apelau și la Google Translate. E foarte caraghios pe Google Translate, că uneori e traducerea complet aiurea, îți vine să și râzi, dar se înțelege ce vrei să zici. La urma urmei asta contează. Bine, oricum el era timid rău, nu prea îi place să vorbească nici în limba lui. Într-un fel, la început, româna lui ca de copil simplifica tot, simplifica viața, simplifica gândurile. Nu trebuia să dea explicații multe. Totul e ca o schemă. Uneori e bine ca realitatea să fie doar o schemă. Ea se umple când ești singur în capul tău. Se așează lucrurile, dar trebuie răbdare. Acum se așează și în altă limbă.

Primul lui prieten de-aici a fost un cățel. În blocul unde au fost cazați erau numai copii români. Într-o seară a rămas pe-afară, mama și Darina plecaseră la cumpărături. Era aiurea să stea în fața ușii, așa că a coborât scările, a ieșit afară. Erau adunați în fața blocului, pe bancă, mai mulți, băieți și fete de vârste diferite. A simțit privirile toate îndreptate deodată spre el. A lăsat ochii în jos. S-a gândit să treacă printre ei cu capul în pământ, mut, și să se ducă pe plajă unde, seara, când plecau oamenii, poposeau pescărușii. Poți să-ți închipui că ești la Odesa. Dacă ar fi avut cubul Rubik cu el! Și a ieșit atunci de după niște tufe cățelușul ăla salvator. S-a aplecat să-l mângâie. Și cățelușul fugea fericit, dând din coadă, în jurul lui și apoi de la unul la altul, îl strigau pe rând Dolo, Dolo.

Cățelușul îl plăcea. Poate de asta străinii i-au făcut semn să se așeze printre ei. Nu știa ce să spună, așa că mângâia încurcat blănița moale a cățelului. Măinile lor se atingeau pe spinarea lui, pe cap. Și nu știe cum au ajuns să facă „schimb de cuvinte”. Era ca un joc:

- Mulțumesc./Thank you./Deacuiu (și ei au râs foarte tare aici: de-a cuiu! – abia acum înțelege de ce râdeau).
- Cum te cheamă?/What's your name?/Iac tebe zvati?
- Câți ani ai?/How old are you?/Schilcî vam rochiv?
- Nu înțeleg./I don't understand./Ne rozumiiu.
- Nu știi./I don't know./Ne znaiu.
- Așteaptă./Wait./Zacecai.
- Prieten./Friend./Druh.
- Astăzi./Today./Siododni.
- Măine./Tomorrow./Zavtra.
- Ieri./Yesterday./Vcera.

Și-apoi multe altele, arătând spre iarbă, mare, cer, lună, păsări, copaci, fată, băiat și tot așa până au apărut mama și Darina. Când a intrat în casă era așa entuziasmat de prima lui lecție de limba română, că a început să caute singur cuvinte pe net. A scris în carnetel primul mesaj în limba cea nouă:

„Nu înțeleg astăzi. Măine așteaptă. Prieten e marea. Câinele mic. Cerul peste eu. Oameni plăcut. Cerul peste toate țări. Unul cer. Și luna unul. Ieri va fi mâine iar. Cine este eu? Eu este...”

A revenit aici în vizită de la Constanța după aproape un an, cu mama. Cățelul a crescut între timp. Incredibil cum se schimbă un cățel în numai câteva luni.

– Tu ești, Dolo?

Da, el e, dolofanul. Acum e un câine timid, lung, slab, aproape că nu mai seamănă cu cățelușul care a fost. Bine, și el s-a schimbat. Uite, acum poate vorbi în românește. Stă pe bancă cu Dolo la picioare. Îi trec prin gând tot felul. Ce-o mai fi cu colegii lui? S-au văzut o vreme pe ecran, cât au ținut orele online. Se obișnuiseră din pandemie. Omul se obișnuiește cu toate. Sau nu! Nu cu toate! Uliana ajunsese în Polonia. Despre Igor pur și simplu nu se mai știe nimic, îl creștea bunica lui. Mama zice că poate a fost deportat. Ce înseamnă asta? Dar mama a schimbat vorba. Bine, toată lumea schimbă vorba când apar în discuție lucruri de neînțeles, despre care nu se poate vorbi cu copiii, cred ei. Dar copiii înțeleg multe. Oare Uliana se mai gândește din când în când la el așa cum se gândește el la

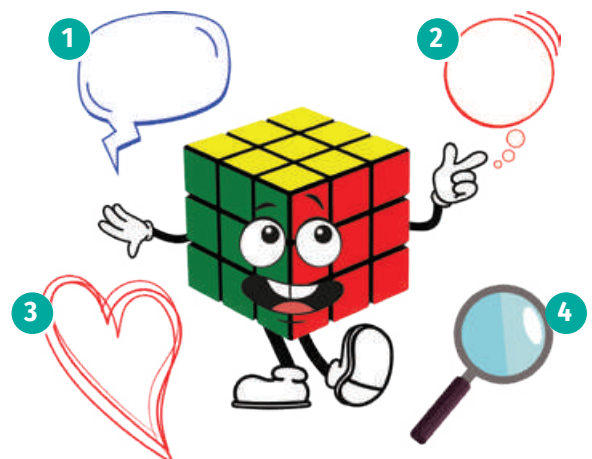
ea? Jenia a ajuns în Tulcea. Damir e undeva în Arad. A și văzut o fotografie pe net cu el și familia lui. Doamna rămăsese în Odesa. Se vedeau zilnic pe ecran, până nu s-a mai putut. Probabil a plecat undeva cu familia ei, undeva unde să fie în siguranță. Iaroslav e la Iași. Cu Damir își mai trimit mesaje scurte, selfie-uri, mai fac schimb de imagini prin WhatsApp. Zice că e bine acolo unde e și că are un prieten care e pasionat de biologie ca și el. Nu demult i-a trimis o imagine cu niște balene care au format o inimă în ocean înainte să eșueze pe plajă. De ce eșuează balenele pe o plajă? De ce s-au strâns ele sub formă de inimă?

Și el mai trimite câte ceva. Ultima dată un selfie cu prietenul lui Țeca și o poză de la Delfinariu, unde au sosit patru refugiați din Harkov, delfini din Ucraina: Veterok, Marusya, Maya și Kiki. S-au alăturat celor doi de-aici, Ni-Ni și Chen-Chen. Da, sunt delfini și... pisici și câini refugiați peste tot în lume. Dar or să se întoarcă acasă toți într-o bună zi. A pus creionul deoparte lângă numărul 520. Ziua 520. Afară e un soare strălucitor. Ca în pasajul din cartea de călătorii în jurul lumii. Îl recitește. Despre insula Barbuda. Acolo se vede, liniștită, Marea Caraibilor. Nisipul de pe plaja pustie e roz, ca nicăieri altundeva. Ce liniște! Pe deasupra trece marea pasăre fregată.

Primele gânduri și trăiri

Desenează în caiet un cub Rubik asemănător cu cel de mai jos. Completează spațiile libere astfel:

1. impresia generală transmisă de text;
2. emoțiile resimțite citind/ascultând textul;
3. o întâmplare/carte de care ți-a adus aminte textul;
4. ce ai schimba în acțiunea textului.

Narativul literar (acțiune, timp, spațiu)

Start

1. La lecția anterioară, ai aflat câteva informații despre autoarea textului „Cine este eu?”. Imaginează-ți că ești autoarea și continuă, în caietul tău, textul de mai jos, sub forma unui mesaj adresat unei prietene, prin care să îți exprimi trăirile despre textul scris.

Draga mea prietenă,
Îți scriu aceste rânduri pentru că
am primit propunerea de a
realiza un text pentru elevii de
clasa a VII-a. Deși inițiativa mă
fletează, mi-e teamă ...

2. **Lucrați în perechi!** Faceți schimb de texte și citiți mesajul colegului/colegei. De ce credeți că un autor/o autoare se poate îndoi de textul său? Ce face ca un text să fie citit cu plăcere de elevii de gimnaziu? Oferiți două indicii în acest sens.

3. În clasa a VI-a ai studiat textul narativ literar. Alege, din lista de mai jos, afirmațiile pe care le consideri adevărate despre acesta.

- Textul prezintă informații care pot fi verificate.
- Personajele sunt produsul imaginației unui autor/unei autoare.
- Textul exprimă ideile, emoțiile, sentimentele autorului/autoarei.
- Se folosește un limbaj expresiv.
- Întâmplările sunt imaginare.

4. Cine povestește întâmplările din textul citit?
5. Când și unde se petrece acțiunea? Transcrie cuvintele/structurile care trimit la aceste coordonate.
6. Răspunde la întrebările de mai jos, referitoare la acțiunea textului dat:
  - a. Ce primește băiatul când ajunge prima dată în România?
  - b. Cu ce oraș este asociat locul în care ajunge personajul?
  - c. Cu cine intră prima dată în contact copilul atunci când ajunge în România?
  - d. Care este principala sa îngrijorare?
  - e. Cum se poartă colegii de clasă cu nou-venitul?
  - f. La cât timp revine personajul în locul în care a ajuns prima dată?

Știu

Textul narativ literar prezintă o serie de întâmplări la care participă personaje prin intermediul cărora autorul își exprimă indirect gândurile, ideile, sentimentele.

Acțiunea reprezintă totalitatea evenimentelor care sunt prezentate de către un narator, de obicei în succesiune cronologică (în ordinea în care se petrec).

Indicii de timp arată momentul în care se desfășoară acțiunea. Pot apărea sub forma unui cuvânt sau a unui grup de cuvinte. *De exemplu: acum, într-o seară, vara trecută.*

Indicii de spațiu arată locul în care se desfășoară acțiunea. Se identifică după cuvinte sau structuri specifice. *De exemplu: aici, în parc, la munte, la București.*

Integrez și creez

1. Notează tema textului, așa cum se conturează după o primă lectură.
2. Copiază în caiet tabelul de mai jos. Recitește secvențele cuprinse între structurile date și completează casetele cu informațiile cerute.

Ordinea	Secvența	Locul	Timpul	Personajele	Ideea principală
	„Primul lui prieten [...] mai mulți, băieți și fete de vârste diferite.”				
	„A revenit aici în vizită de la Constanța [...] Bine, și el s-a schimbat.”				
	„Doamna rămăsese în Odesa. [...] un prieten care e pasionat de biologie ca și el.”				
	„Bine, au primit toți copiii [...] de îndată ce au ajuns la vamă.”				
	„Pe plajă, veselie [...] Vițelușul de paie pentru Darina, cu poveștile ei preferate.”				
	„Când a ajuns prima dată în clasa cu copii străini [...] Asta a fost important, așa i-a câștigat.”				

3. Amintește-ți etapele acțiunii/momentele subiectului învățate în clasa a VI-a. Delimitează apoi textul în funcție de aceste etape și notează în caiet ideile principale pentru fiecare.

Îmi amintesc

Situația inițială/Expozițiunea introduce personajele, indică timpul și locul acțiunii.

Sucesiunea de întâmplări conține **elementul care declanșează acțiunea** (sau **intriga**), **desfășurarea acțiunii** (relatarea propriu-zisă a întâmplărilor) și **punctul culminant** (momentul de maximă tensiune, care pregătește finalul).

Situația finală/Deznodământul aduce rezolvarea problemei sau a conflictului.

4. Bazându-te pe ideile principale notate la exercițiul anterior, scrie rezumatul textului. Accesează manualul digital pentru a-ți aminti regulile rezumatului.
5. Motivează, în minimum 40 de cuvinte, că textul citit este narativ literar.

Mă implic

1. Joc. Ștafeta povestitorului. Profesorul va avea o minge sau o altă jucărie, pe care o va da unui elev care să înceapă să povestească textul. Elevul numit o aruncă apoi unui coleg care va continua povestirea. Jocul continuă până când se povestește întregul text.

2. Rubik. Împreună cu studenții ei și câțiva autori din străinătate, Simona Popescu a creat un volum colectiv, intitulat *Rubik*. Încearcă și tu o experiență asemănătoare. Creează, alături de colegii tăi, un text literar narativ cu tema aventurii, care să aibă următorul început:

○ „Acolo se vede, liniștită, Marea Caraibilor.
Nisipul de pe plaja pustie e roz, ca nicăieri
altundeva. Ce liniște! Pe deasupra trece marea
pasăre fregată.”

Țineți cont de următoarele repere:

- Uniți-vă băncile.
- Pornind de la fragmentul de mai sus, fiecare elev va adăuga câte un enunț.
- Veți urmări etapele acțiunii învățate.
- La final, profesorul va citi textul obținut.

Autorul, naratorul, personajul (actualizare)

Gata pentru ceva nou

1. Vrei să intri puțin pe tărâmul filmului? Imaginează-ți că ești regizor/regizoare și că tocmai te-ai întors în țară, după o lungă călătorie. Scrie un text narativ, de 50-80 de cuvinte, în care să prezinți cum ți s-a părut această experiență.

2. Rescrie textul de la exercițiul anterior gândindu-te că altcineva povestește experiența ta.

3. Privește cu atenție cele două texte obținute. Ce observi? Cine este personajul în primul text? Dar în al doilea? Cine este naratorul în primul text și în cel de-al doilea?

4. Care este diferența dintre cele două texte? Ce elemente te-au ajutat în identificarea naratorului?

Start

1. De cine este scris textul „Cine este eu?”? Cum se numește persoana care scrie un text? Găsește cât mai multe sinonime.

2. Care sunt personajele din text? Ce îți amintești despre personaje din anii anteriori?

3. Autoarea textului „Cine este eu?” poate fi considerată și personaj? Argumentează-ți răspunsul.

4. Care este diferența dintre autor și narator? Dar dintre narator și personaj? Notează în caiet părerea ta, apoi împărtășește-o și colegilor.

5. **Lucrați în perechi!** Faceți o listă cu textele studiate anul trecut, în care personajul este și narator. La ce persoană sunt relatate întâmplările?

Știu

Naratorul este vocea care povestește întâmplările într-un text narativ literar. În funcție de implicarea sa în acțiune, naratorul poate fi:

- **subiectiv** (participă la acțiune ca personaj sau martor);
- **obiectiv** (nu este implicat în acțiune, ci doar povestește întâmplările).

Naratorul subiectiv se identifică în text prin verbe și pronume la persoana I, iar cel obiectiv – prin verbe și pronume la persoana a III-a.

Autorul este persoana care scrie textul. El nu participă direct la acțiune, dar își transmite viziunea prin intermediul personajelor și al naratorului.

Personajele sunt ființele prin intermediul cărora autorul își transmite ideile într-un text narativ literar. Sunt imaginate de autor și le regăsim doar în paginile cărții. Acestea reprezintă: ființe umane, plante, animale, obiecte, ființe fabuloase.

După implicarea în acțiune/importanță, personajele se împart în: **principale** (sunt în centrul acțiunii); **secundare** (ajută personajele principale să își îndeplinească scopul); **episodice** (apar doar în anumite momente ale acțiunii); **figurante** (nu participă la acțiune; au rol neînsemnat). După felul în care sunt construite, personajele pot fi **individuale** (reprezentând un individ) sau **colective** (prezentate ca un grup cu trăsături comune; de exemplu, locuitorii unui oraș).

Integrez și creez

1. Ce tip de narator apare în textul „Cine este eu?”, scris de Simona Popescu? Cum este evidențiat în text? Oferă exemple.

2. Notează pe caiet câteva titluri de texte literare citite de tine sau studiate la clasă, în care ai întâlnit un tip de narator asemănător cu cel din textul-suport.

3. Cum ar arăta textul dacă ar fi scris din perspectiva băiatului? Ce schimbări s-ar produce?

4. Realizează un desen prin care să redai relația autor-narator-personaj așa cum ți-o imaginezi.